

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

98. An reus teneatur iudici respondere, si testium depositio non
notificetur? Et quid circa hoc cum Regularibus? Ex part. 3. tract. 5. & Misc.
1. res. 92. aliàs 91.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. XCVII.

An reus teneatur respondere, si sciat adversus se stare solum dictum denunciatoris?

Et notatur non licere aliis cooperari cum reo ad confringendum carcerem.

Et an coniunctissimi, quales sunt parentes, coniuges, fratres, possint iuvare reos auxilio, consilio, & pecunia?

Idem etiam dicendum sit de his, qui spectatis circumstantiis certissime timerent revelandos a reo fore, comprehendendos, puniendos, & infamandos a iudice.

Et tandem queritur, an reus innocens, qui re ipsa damnatur iniuste ad mortem, iuste tamen iuxta allegata, & probata, possit vi, & armis se defendere occidisse, & ab eius ministris, etiam occidendo eos, si necessarium sit? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 43.

S. 1. **R**espondeo negativè cum Valentia to. 3. disp. 15. qu. 4. punct. 2. Sed ulterius requiritur alium testem omni exceptione maiorem, aut infamiam, aut indicia sufficientia; sicut neque actor, vel accusator sufficit ad faciendam semiplenam probationem; cum non habeat locum testis, nemo enim in propria causa testis est idoneus. Sed ait Dicastillus de inst. lib. 2. tract. 1. disp. 6. dub. 1. num. 12. iam ad hoc ferè semper utuntur cautela, vel astutia, nimirum Officiali publico ad id designato (Fiscalem appellant in Hispania, quamvis aliqui alio nomine etiam id muneris obeant) rem defert, qui alioqui erat accusaturus, & ille ipse accusaturus producit ut testis ab Officiali illo, vel Fiscali. Quæ omnia sæpè multum fraudis habere possunt, vel periculi, cum omnia iam tandem nitantur dicto, & auctoritati vnius fortasse nebulonis, vel ad id pecunia corrupti, qui denunciatoris vices gerit, & accusatoris per alium submissum ad hoc, & seipsum facit testem. Quæ omnia, an sint semiplena probatio alij viderint. Ego non puto. Vnde si constaret reo id ita factum esse, non puto eum debere suam causam censere tanquam semiplenè probatam. Porro, nec Accusatorem, nec Denunciatorem, qui intendit punitionem, posse esse testes, constat ex l. nullus, ff. de testib. cum hi suscipiant causam tanquam propriam; Hucusque Dicastillus. Sed nolo praxim receptam, si extet, condemnare; idè tu cum iudicibus timoratis cogita: multa enim à Fiscalibus efficiuntur, quæ ego valde debito in foro conscientie sustineri posse.

2. Notandum est hic obiter, Dicastillum ubi supra, dub. 4. num. 87. & segg. docere, non licere aliis cooperari cum reo ad confringendum carcerem; tum quia, non habet tantum ius pro ut reus, qui id potest ob magnum damnum, quod sibi imminet; tum quia turbaretur Republicæ ordo, si quicumque posset iuvare delinquentes ad confringendos carceres, & vincula. Ipse tamen, hoc non obstante, existimat, nomine rei intelligi, non tantum ipsam personam rei, sed etiam sibi coniunctissimos, qui ferè reputantur pro eadem personam, quales sunt parentes, coniuges, & fratres; imò in aliquibus Regnis, aut Prouinciis, audio quod prædicti coniunctissimi reo, licet auxilio, consilio, & pecunia iuvant reum sibi modo prædicto coniunctissimum, impunè id faciant. Idem etiam dicit de his, qui spectatis circumstantiis certissime timerent revelandos a reo fore, comprehendendos, puniendos, & infamandos a iudice, petinde enim est tunc reum atque seipsum liberare. Ita Dicastillus; quæ omnia ait, procedere in foro conscientie, & seruatis omnibus, quæ tenentur seruari reus.

3. Sed si aliquis hic querat, an reus innocens, qui tom. 8. tr. 5. re ipsa iniuste damnatur ad mortem, iuste tamen iuxta

allegata, & probata, possit vi, & armis se defendere à lege docti iudice, & ab eius ministris. Aragonius, & Salonijs, nam Ref. 41. qu. 69. art. 4. Couar. lib. 1. variar. c. 2. num. 13. Lessius c. 21. dub. 4. Suarez lib. 5. de leg. cap. 10. & Bonacina disp. 10. qu. 1. punct. 2. docent, quod non possit; (quod not. certum existimat Vasquez) quia index, quamvis sciat reum esse innocentem, potest, imò & tenetur, eum condemnare, & eius ministri sententiam exequi; ergo ei nullam iniuriam defendere, Bañez verò, quest. 64. art. 4. Valentia disp. 5. quest. 13. punct. 4. Angles quest. de restit. in iudicio, difficult. 3. dub. 2. Ledesma tractat. de iustitia commutativa, c. 8. concl. 8. Villalobos tract. 16. de reo, c. 9. Paris à Puteo, Lucas Pen. & Hippolytus, quos refert Couarruias, docent quod possit adhuc iudicem, & eius ministros occidendo, si necessarium sit, quod dicitur docuisse Victoria, & non displicet Becan. no, quest. 3. circa quest. 69. nec Lessio, ubi supra, & meritò, ait Hurtadus disp. 4. de reo, diff. 11. Quia ut ipse probavit, disp. 1. difficult. 7. absque iniustitia in innocentem nequit index, nec eius Ministri eum occidere, imò nec mutilare; ergo vi, & armis potest eam iniustitiam propulsare, etiam si index, & eius Ministri innocentiam illius ignorent, sicut potest innocens vi se defendere ab iniustore furioso, & etiam ab existimante iniunctibiliter quod possit illum occidere, imò & mutilare.

4. Sed ego adhæreo primæ sententiæ, & certum est secundam sententiam procedere in causa mortis, & mutilationis membri, non autem in reliquis causis.

RESOL. XCVIII.

An reus teneatur iudici respondere, si testium depositio non notificetur?

Et quid circa hoc cum Regularibus? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. Ref. 92. alijs 91.

S. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere, & erit Confessarius perutilis, idè respondeo negativè; quia ei non constat, quod iuridicè interrogatur, unde teneatur respondere; & ita docet Ioseph. Aldrete Societatis Iesv de Reli. iof. disciplina tuenda, lib. 2. cap. 4. n. 7. ubi sic ait. Exigitur quod reus nouerit se iuridicè interrogari, propter quam causam asserunt necessarium esse, quod testium depositio reo notificetur, ut sciat ad obediendum se teneri. Ita Soto, Nauarrus, Corduba, Salzedo, Tolerus, Nauarra, & alij. hoc autem necessarium non esse voluere nonnulli, ut Lopez, Areualus, Iulius Clarus, Gutierrez, & alij. In qua questione minimè necessarium putamus, quod verius sit, in stricta disputandi ratione indagare; cum reus tot pro se habeat grauissimos Doctores, & si iudices consueverint eorum non admittere opinionem, id efficit; ut ita è contrariò, & interroganti, rei delicta semper occultare non vereantur. Quapropter consultius est tutiorem eligere viam, eam nimirum quæ plenè demonstrat, eos omnino teneri ad veritatem confitendam propter testium depositionem ipsis notificatam, ne rei propter contrariam opinionem illi fauentis veritatem occultent. Sic Aldrete.

2. Et ita docent Caietanus, & Aragonius in 2. 2. quest. 69. art. 2. Ioannes de la Cruz in direct. part. 1. pr. 8. art. 3. dub. 9. conclus. 1. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 3. c. 7. num. 15. Salonijs in 2. 2. tom. 1. q. 69. art. 2. controuers. 2. conclus. 2. Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 3. num. 10. Segura de Auolos in direct. iudic. part. 2. cap. 14. num. 30. & Ludouicus Miranda in ordine iudiciario, tom. 1. quest. 19. art. 1. conclus. 1. quem omnino vide. Dicendum est igitur, quod iudiciorum,

Sup. hoc infra lege doctrinā Ref. 108. per totam & non pigebit.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5.

Sup. hoc quod hic docetur in Refol. not. præterita, & in eodem 9.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 10. Refol. 52. & quamvis non plenè sup. placet lege hic supra doctrinam Ref. 96. & alterius 9. eius not.

indictorum, semiplena probationis copia reo tradenda est; ut inde veritatem probare astringatur, alias non tenetur verum dicere; unde ait Segura *vbi supra* num. 31. Omnes utique fore iudices in hoc errant, quia nunquam indictorum copiam delinquentibus ostendere solent, ante eorum confessionem recipiendam, ex quo rei iuste possunt veritatem in iudicio denegare. Sed mihi cum Salzedo *in pract. crim. c. 126. litera C.* summo perere placet ea forensis practica, qua Ecclesiastici, & seculares iudices Deum timentes uti solent ut ante confessionem receptam minimè præcipiant informationis copiam dari, sed tantum Tabellioni, vel Notario præcipiant, quod testium depositiones absque eorum nominibus coram reo legat, ut inde compertum habeat, quid contra ipsum probatum sit, & veritatem fateatur. Ita Salzedo, quod utinam iudices observarent! Unde si non observant, miserrimè in hoc falluntur, & idè possunt Confessarij reos absolvere, qui veritatem in tali casu confiteri nolunt; & ratio horum omnium erit, nam qui bonam suam famam, honorem, & vitam iure possidet, nullo addringitur iure illa dimittere, quoad visque sibi innotescat alienum ius, & qui contrarium faceret, imprudens esset nimis; sed in proposito casu reus iure omnia ista possidet, ergo quovisq; per statum processus sibi confitet, & innotescat ius, quo iudex potest illum interrogare, non tenetur se ipsum prodere, aut veritatem ei dicere. Nota tamen quod Ioseph à Sancta Maria *in Tribun. Relig. tr. 4. c. 17. §. 3.* docet omnia supradicta esse vera in ordine ad reos seculares, non autem si agatur cum Regularibus; sed fallitur quidem; nam Doctores citati loquuntur etiam in causis Regularium.

RESOL. XCIX.

An reus convictus, & confessus de vno crimine, teneatur respondere interrogatus de complicibus, nulla infamia laborantibus?

Et an iudices de dictis complicibus interrogantes extra casus assignatos in textu huius Resolutionis peccent mortaliter?

Et an Confessarij possint reos obligare ad respondendum tantum in casibus supra expressis.

Et absolute docetur in omnibus casibus non esse complices reuelandos, quando quis cognovit correctos, vel emendatos esse, aut si probabiliter emendatos iri per solam correctionem fraternam, quod est valde notandum. Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 100. alias 99.

para consularlo con hombres doctos, ne incident en laqueum Diaboli, y si la niegan, dize con Nauarro, que no se atreviera à librarlos de pecado mortal. Hac Villalobos, quæ à iudicibus, & fiscalibus observentur.

2. Igitur non tenentur rei in quocunque casu interrogati de complicibus respondere; unde Confessarij illos obligent ad respondendum tantum in casibus supra expressis, & iudices de dictis complicibus interrogantes, extra casus prædictos peccant lethaliter, & in hoc aliqui miserrimè decipiuntur. Vide Ioseph à Sancta Maria *in tribus Relig. tractat. 4. cap. 16.* Ioannem de la Cruz *in direct. conscient. part. 1. pr. 8. art. 3. dub. 3. concl. 3.* Mirandam *in ordine iudiciario, tom. 2. quest. 19. artic. 11.* Malderum *in 2. 2. tract. 6. cap. 1. dub. 23.* Tannerum *in 2. 2. disp. 4. quest. 2. dub. 4. num. 86.* Ledemam *in sienm. tom. 2. tractat. 8. cap. 24. conclus. 5.* Aldrete de disciplina tuenda, lib. 1. cap. 11. num. 14. Octavianum Spatarium *in praxi Regularium tract. 9. cap. 12. §. 13. quest. 12. num. 5.* cum Villalobos *vbi supra*, rectè docentes absolute in omnibus casibus non esse complices reuelandos, quando cognovit correctos, & emendatos, vel si probabiliter cognoscat, illos emendatos iri per solam fraternam correctionem; quod est valde notandum.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 9. Ref. 4. 6. & 7. & in aliis earum not.

RESOL. C.

An opinio asserens, quod reus iuridicè interrogatus in causa capitali, honoris, & fama non teneatur respondere ad mentem iudicis, sit probabilis?

Et idè, an reus non sit cogendus à Confessario, ut veritatem aperiat in causa capitali, honoris, & fama, utrumque, confessionis omnium honorum, & aliis similibus, dum adest spes evadendi, & Confessarij in talibus casibus teneatur absolvere reum, qui est in proposito negandi veritatem, suendo restrictione mentali, vel equivocatione? Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 13.

§. 1. Affirmative respondet Texeda *in Theol. mor. tom. 1. lib. 2. tract. 3. contr. 7. n. 80.* qui non solum improbabilem, sed erroneam, & nocivam Republicæ Christianæ, tam seculari, quam Ecclesiasticæ, & repugnare lumine naturali, & esse iurisprudentiæ desunctivam. Et hanc sententiam etiam tanquam improbabilem damnat ex Societate IESV Turrianus *in Selectis, Cent. 1. dub. 75. & de iust. tom. 2. disp. 50. dub. 2. num. 7.*

Sup. hoc lege doctrinā Ref. not. seq.

2. Sed, & verum fatear, & sæpè diximus, Texeda, & Turrianus nimis audacter se gerunt in censurandis Doctorum virorum opinionibus receptis in Cathedris, & in Confessionalibus, ut est ista, de qua loquimur: unde olim Reverendissimus Generalis Patrum Dominicanorum Magister Turcus, non semel dixit mihi dictum Texedam limites transire in censura opinionum; & idè adversus illum opponam ex eadem inelyta Religionis Sapientissimum Magistrum Serra, qui sic asserit *in 2. 2. D. Thomæ, quest. 69. art. 1. dub. 1.* Sylvester hanc sententiam non iudicaret improbabilem etiam in via Divi Thomæ cum verb. *Accusatio 1. quest. 13. & verbo Confessio quest. 1.* illum intelligat quando agitur ad penam spiritualem, non aliam. Ego absolute hanc sententiam ob auctoritatem Auctorum citatorum, & argumenta facta probabilem esse iudico, sicque non esse cogendos miseros reos, etiam si iuridicè interrogentur in causa capitali, confiteri crimen. Nam, ut ait M. Soto, *lib. 5. de iust. quest. 6. art. 2. conclus. 5.* post medium: Debent Confessarij considerata maturitate tunc uti, ne calamitosum morti temerè addantur: scientes in

Sup. hoc in quales tuellen ser de ordinario ladrones, falsarios de moneda, bruxas, hechizeros, y hereges ò otros semejantes, como dize Nauarro. Y dize Rodriguez que deve el luez declararlos, quando tienen obligacion à reuelar los complices, ò darles licencia y tiempo